

“Els ‘praesidia’ garantien la capacitat operacional de l’exèrcit romà”

Entrevista a François Cadiou (Institut Ausonius-Université Bordeaux III Michel de Montaigne)

“Els ‘praesidia’ garantien la capacitat operacional de l’exèrcit romà”

François Cadiou és professor d’Història de Roma a l’Institut Ausonius – Université Bordeaux III Michel de Montaigne (França). Ha vingut a l’ICAC arran del **Seminari sobre jaciments de tipus militar a la façana mediterrània de la Hispània tardorepublicana** fent una presentació general de l’estudi de la primera implantació romana a la península ibèrica i la presència d’assentaments i posts militars. La seva publicació

més destacada és la tesi, *Hibera in terra miles: les armées romaines et la conquête de l'hispanie sous la république (218-45 av. J.-C.)*.

Un historiador entre arqueòlegs!

Sí, sóc historiador, però faig ús de les dades arqueològiques perquè no podem estudiar els problemes lligats a la presència militar romana sense tenir en compte totes les fonts. Els textos són de sempre punt de referència, i ens ajuden a intentar comprendre els vestigis materials de què ens informa l'arqueologia.

Vostè parla quasi en termes filològics de la paraula *praesidium*.

No en termes filològics, sinó metodològics! Ens servim de vocabulari extret de textos antics, grecs o llatins, per anomenar els vestigis arqueològics. Però cal preguntar-se fins a quin punt els textos ens autoritzen a fer-ho sistemàticament.

Què designa *praesidium*?

El mitjà pel qual els romans garanteixen una protecció a alguna cosa o a algú. Té un valor general de defensa o de garantir la seguretat. Un *praesidium* tant pot ser una tropa instal·lada en un lloc com una fortificació.

De mal classificar arqueològicament, doncs.

Sí, perquè els *praesidia* són jaciments associats a la seva funció de protecció i no tenen característiques arqueològiques concretes. N'hi ha de molts tipus! Associats a ciutats, al camp, a *castella*...

Els *praesidia* van ser clau per conquerir la península ibèrica?

Són la clau per la victòria, però no pel control de la península. Un general romà s'ha de recolzar en castella i *praesidia* per no trobar-se en situació d'inferioritat respecte l'enemic.

Quan s'instal·la un *praesidium*?

Un cop ja s'han fet seu un territori o una ciutat. També servia per proveir els combois de les avançades. Eren essencials com a precaució i per garantir la capacitat operacional de l'exèrcit.

Eren mòbils.

Sí, tot i que l'arqueologia ens pot ajudar a matisar aquesta visió. També hi devia haver bases més estables que potser també s'anomenaven *praesidia* o *castella*, però estan menys netament documentades als textos.

On s'instal·laven els *praesidia*?

Les fonts escrites ens diuen que depenia de les necessitats un cop s'ha obtingut la victòria, al final d'una campanya. Després es retiren i si cal es tornen a col·locar. L'èxit de Cèsar són els *praesidia* que impedeixen l'adversari de penetrar. Hi ha l'exemple els ponts vigilats durant la guerra d'Ilerda el 49 aC.

Els *praesidia* estaven en llocs molt triats?

Havien de ser llocs adequats perquè poguessin ser el màxim d'eficaços: a una certa altura, pròxims a les vies de comunicació, en un port, un pont... Estar a prop de camins o vies era fonamental per assegurar la capacitat dels romans de servir-se de la xarxa viària. Per lògica estratègica no es podien quedar desproveïts de vies de comunicació ni de refugi.

També tenien la funció d'intimidar l'enemic?

Pels textos ens ho pot semblar. Aquesta funció, però, sobretot la devien tenir els hiberna, les casernes on l'exèrcit passava l'hivern.

Text i fotos: Carme Badia i Puig

Maig del 2014